

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

**Türkiye'deki Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin
Mevcut Durumu ve Gelecek Projeksiyonu**

15 ŞUBAT 2024

Tanju ÖZDEMİRDEN
Daire Başkanı

SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Halkın hayvansal besin ihtiyacının karşılanmasında,
Gıda güvenliğinin temininde,
İstihdam oluşturmada ve kırsal kalkınmada,
makro ve mikro düzeyde ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır.

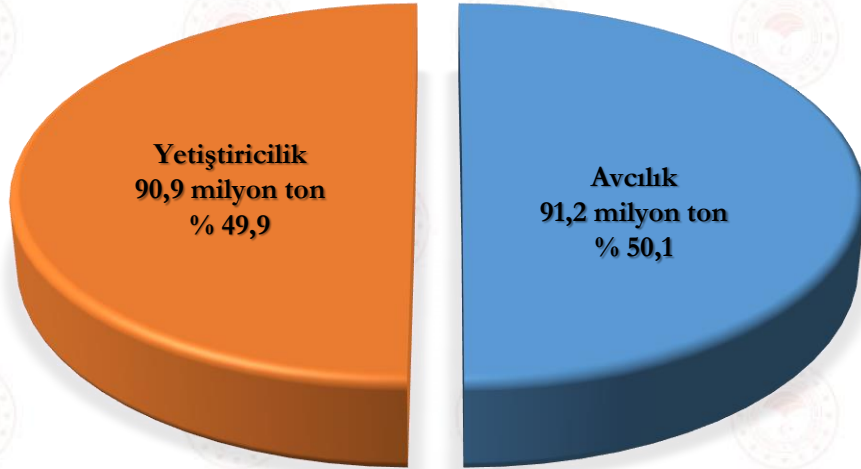

DÜNYA VE TÜRKİYE TOPLAM SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

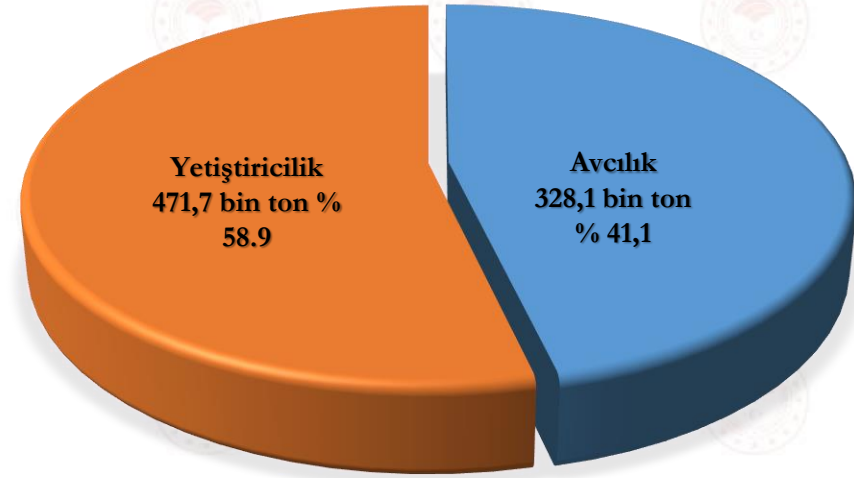
2021 Yılı Dünya Su Ürünleri Üretimi (FAO)

182,1 milyon ton

2021 Yılı Türkiye Su Ürünleri Üretimi
(FAO/TUIK)

799,8 bin ton

ÜRETİM KAYNAKLARI/POTANSİYELİ

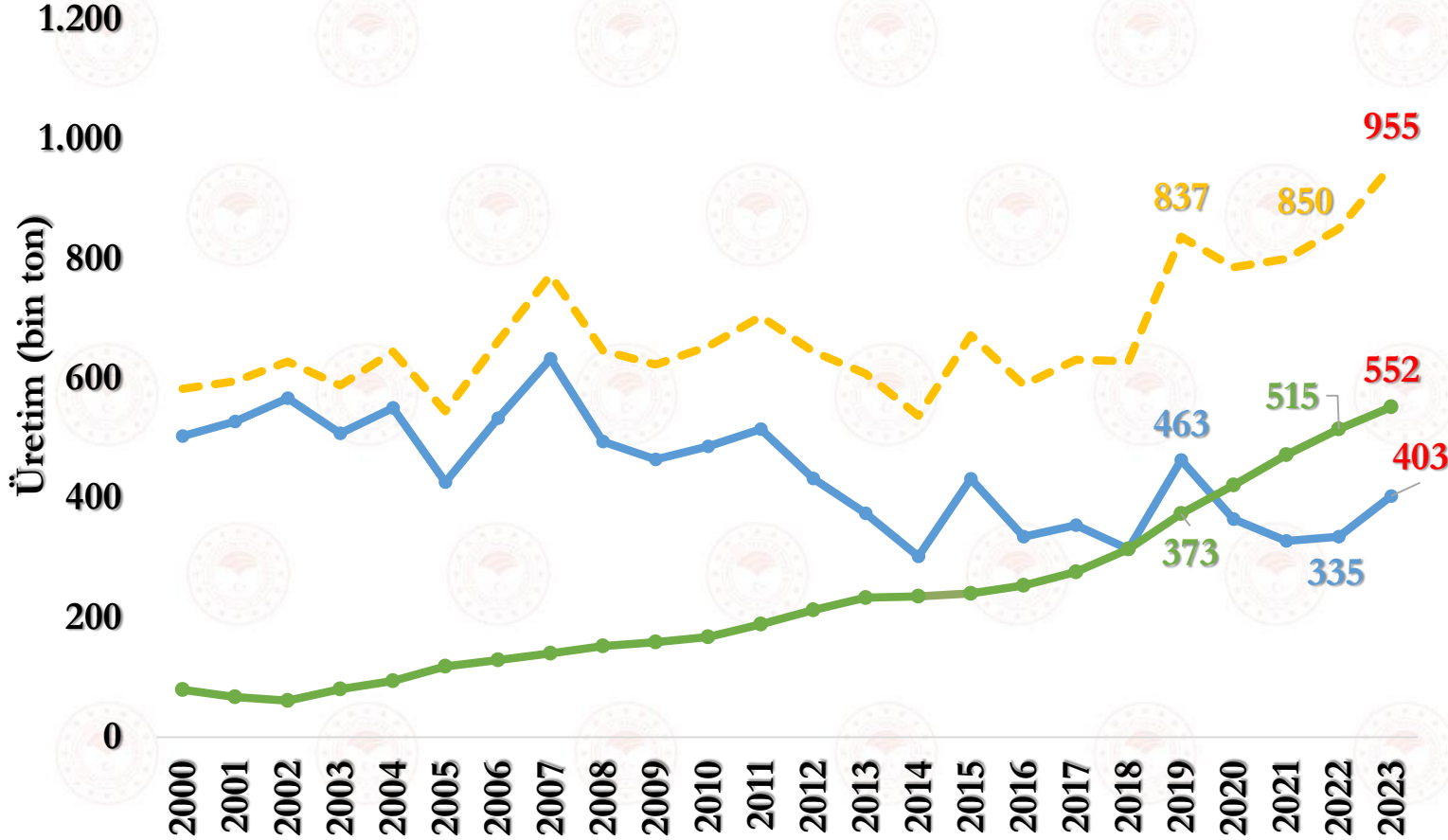
Kaynak Tipi	Sayı	Yüzey Alanı (ha)
Deniz	4	24.607.200
Doğal Göl	200	906.118
Baraj	1004	650.000
Gölet	587	40.000
TOPLAM		26.203.318

Kaynak Tipi	Sayı	Uzunluk (km)
Akarsu	33	177.714

❖ Toplam Kıyı Uzunluğu; 8.333 km

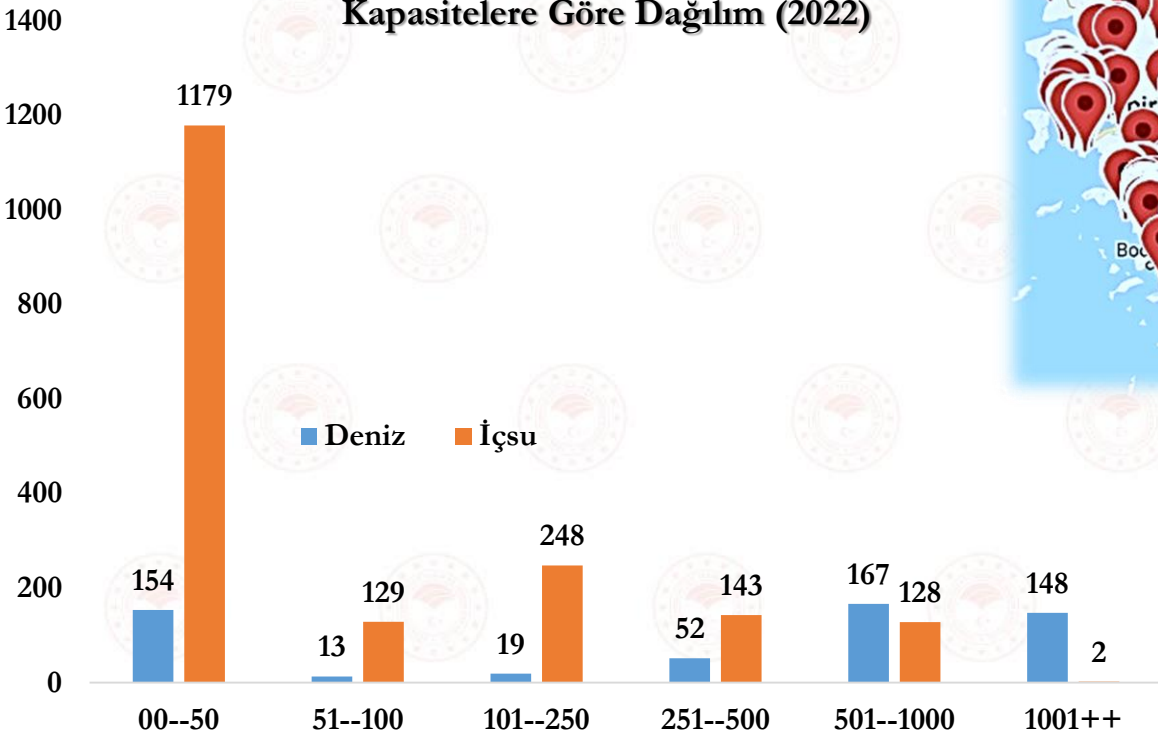

Ülkemizde Yıllara Göre Su Ürünleri Avcılığı ve Yetiştiriciliği Üretimi

Kapasitelere Göre Dağılım (2022)

Tesis sayısı: 2.382
Deniz: 553 adet, İçsu: 1.829 adet

Kuluçkahane sayısı: 116 adet
Deniz: 28 adet, İçsu: 88 adet

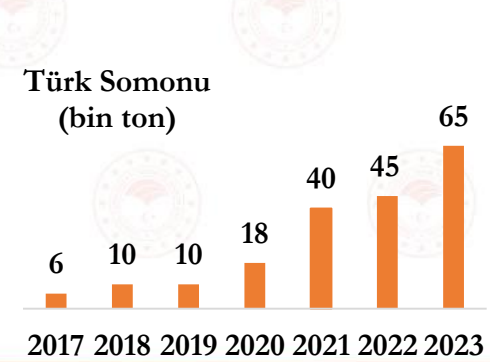
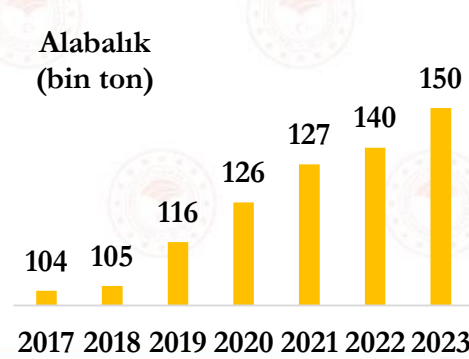
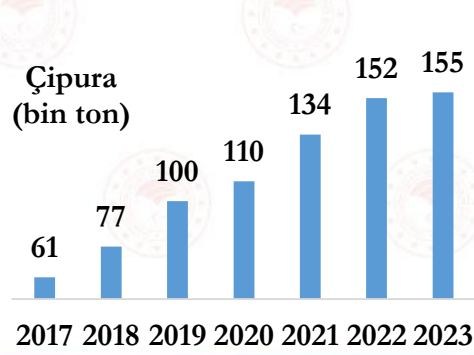
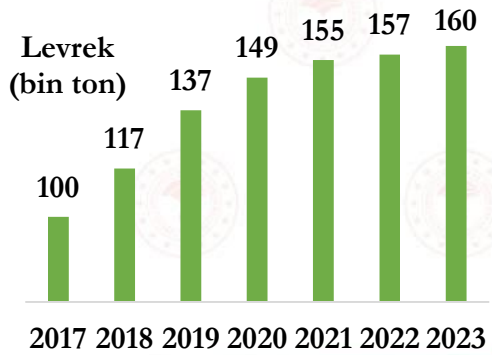
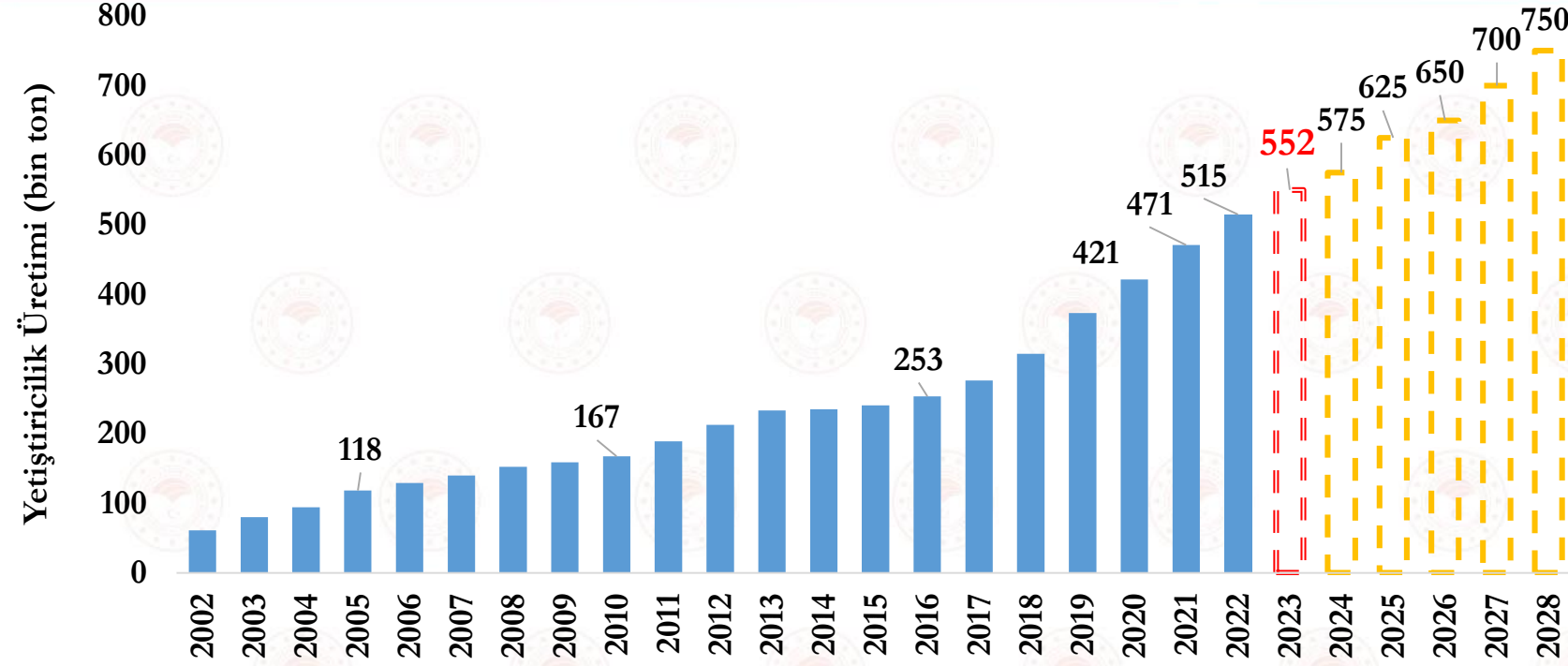
Tesis Denetimi: 2023 yılında 8.890

YETİŞTİRİCİLİK TESİSLERİ

TESİS SAYISI	ADET	ARTIŞ
2002	1245	%91
2022	2382	
KAPASİTE		
2002	50.000	%1.466
2022	785.000	

Kara Midye
(*Mytilus galloprovincialis*)

Mersin Balığı
(*Asipencer baerii*)

Granyöz
(*Argyrosomus regius*)

Sinagrit
(*Dentex dentex*)

Traňa
(*Dentex gibbosus*)

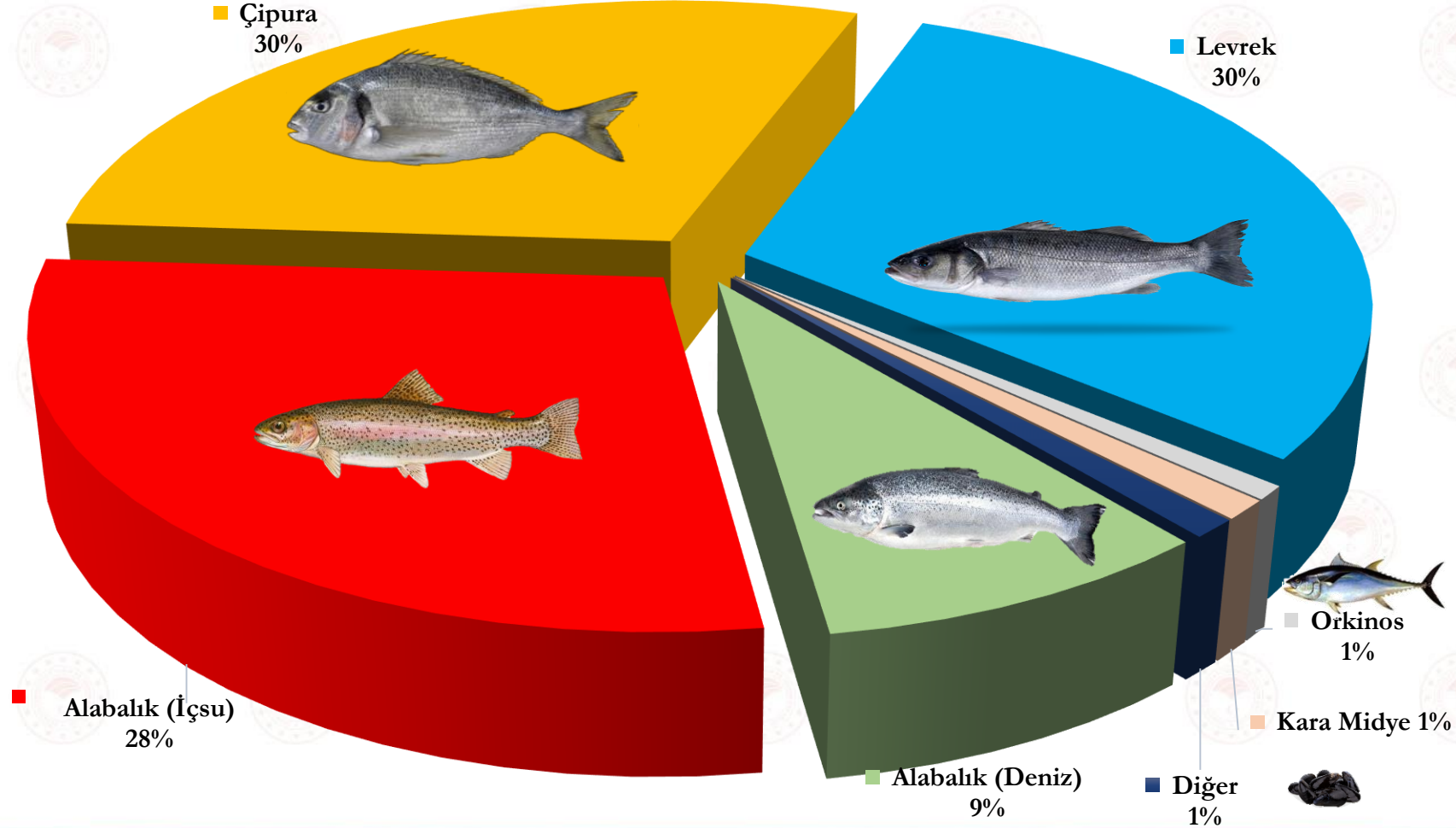
Minekop
(*Umbrina cirrosa*)

Mercan
(*Pagrus spp*)

YETİŞTİRİCİLİĞİ YAYGIN YAPILAN TÜRLER (2022)

Yetiştiriciliği En Çok Yapılan Türler 2002 - 2023

Çipura

Artış
1.191 %

12.000 ton

155.000 ton

Levrek

Artış
1.042 %

14.000 ton

160.000 ton

Alabalık
(Deniz + İçsu)

Artış
532%

34.000 ton

215.000 ton

TOPLAM ÜRETİM

Artış
805 %

61.000 ton

552.000 ton

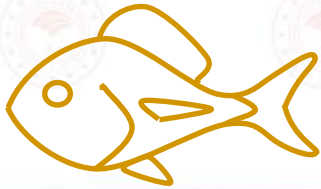

TÜRKİYE'NİN SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİNDE DÜNYADAKİ YERİ

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİNDE

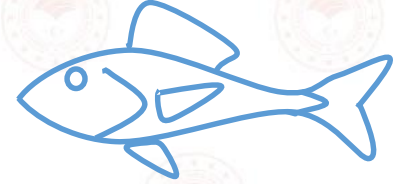
1. AB Ülkeleri Arasında
SIRADAYIZ

17. DÜNYA'DA
SIRADAYIZ

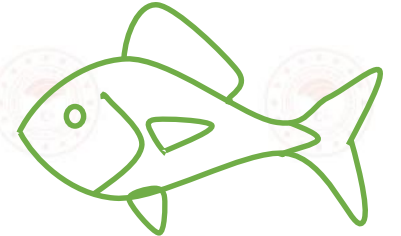
LEVREK (*D. labrax*) ÜRETİMİNDE
DÜNYA'DA

1. SIRADAYIZ

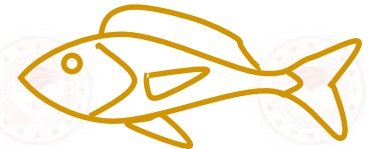
ÇİPURA (*S. aurata*)
ÜRETİMİNDE
DÜNYA'DA

1. SIRADAYIZ

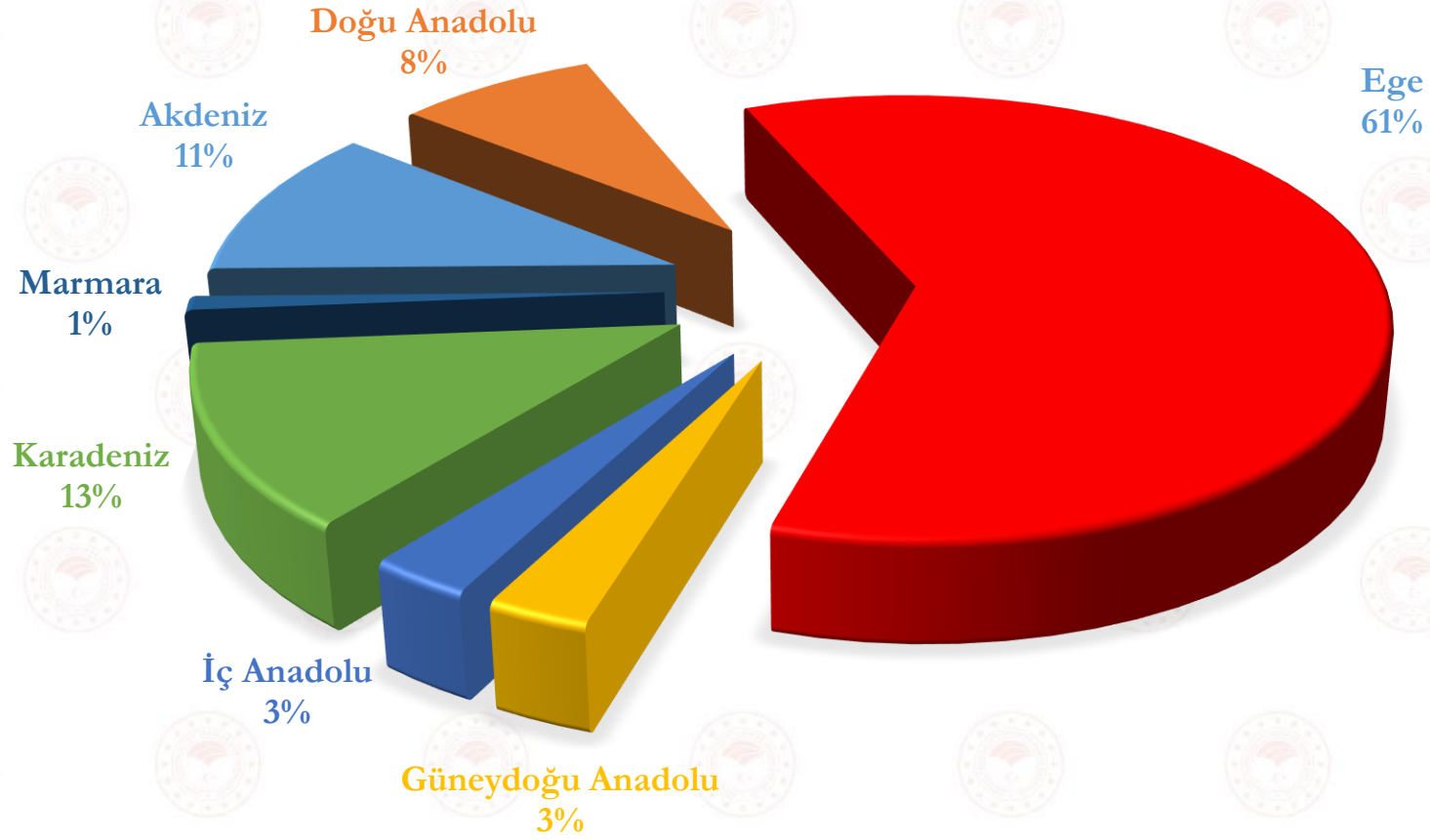
GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI
(*O. mykiss*) ÜRETİMİNDE
DÜNYA'DA

2. SIRADAYIZ

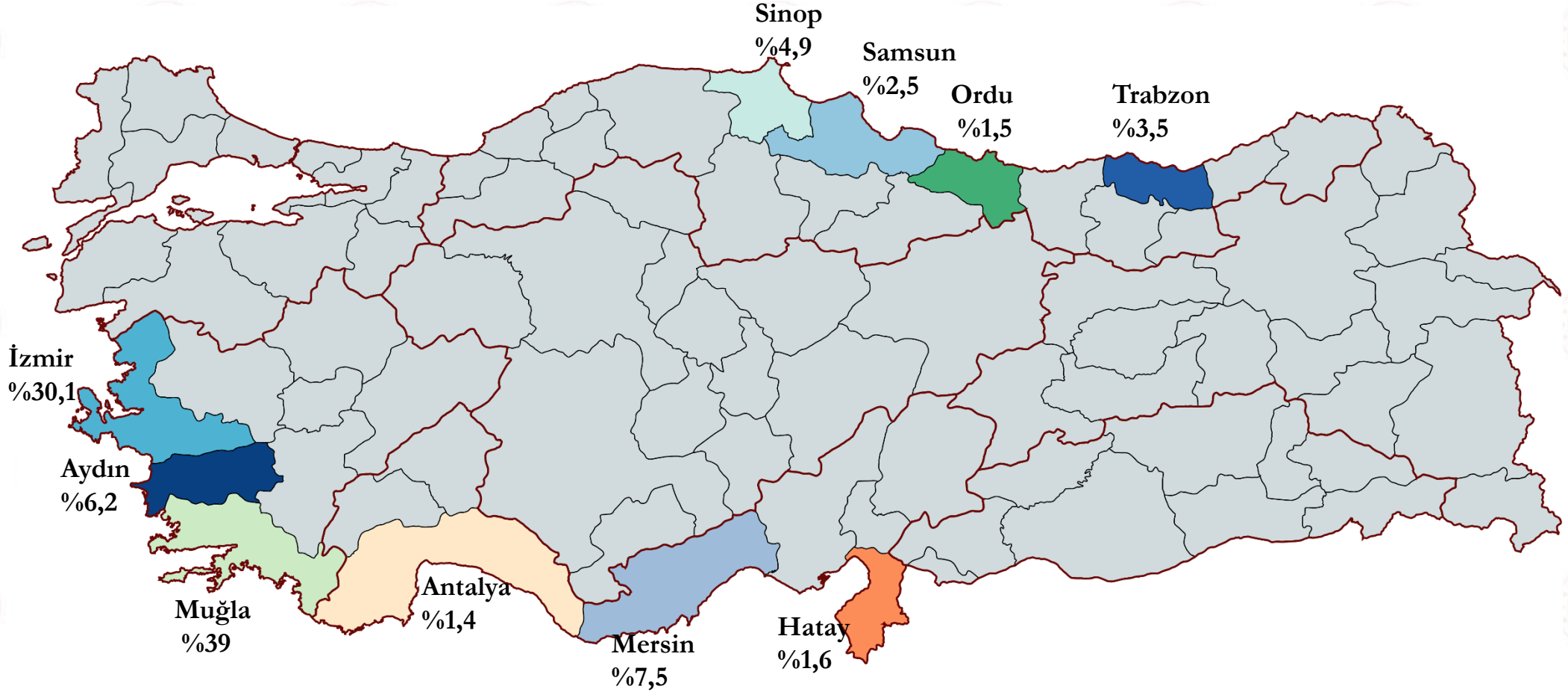

Bölgelere Göre Su Ürünleri Yetiştiricilik Üretimi Payı (2022)

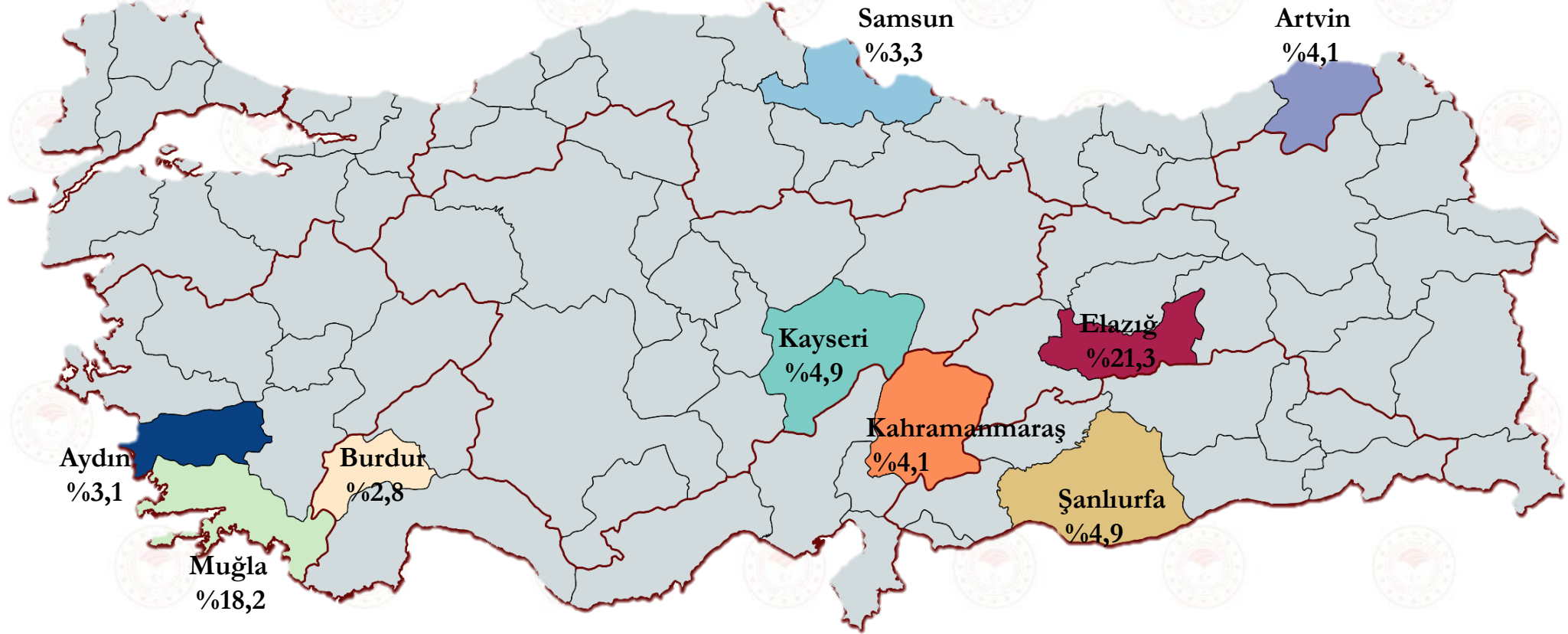

Denizlerde Yetiştiricilik Yapılan Önemli İller

İç Sularda Yetiştiricilik Yapılan Önemli İller

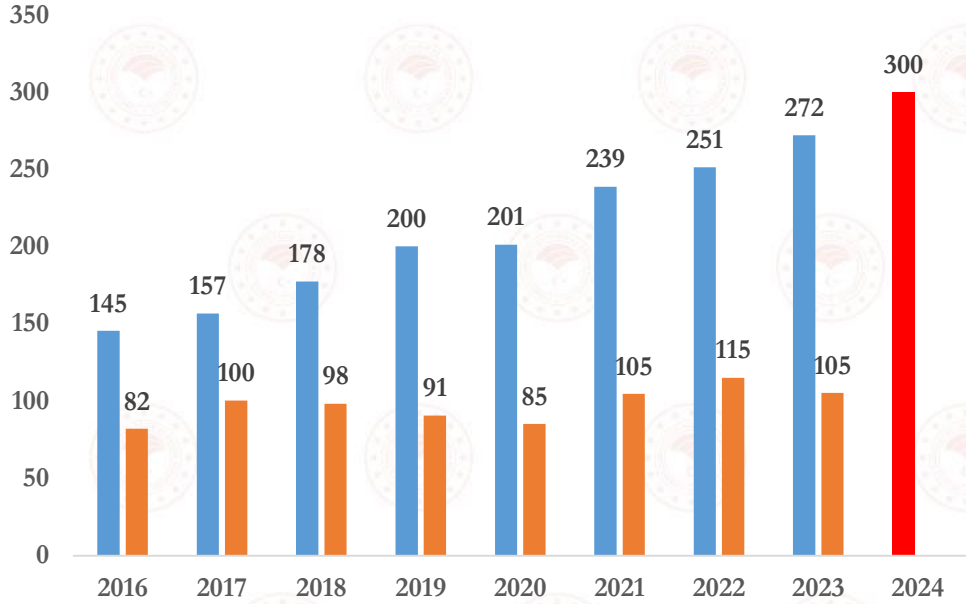
Ülkemiz Su Ürünleri Üretimi ve Tüketimi

Yıllar	Üretim (ton)	Tüketim (ton)		Değerlendirilemeyen (ton)	Kişi Başına Tüketim (kg)
		İç tüketim	Balık unu/yağı*		
2013	607.515	479.708	87.896	6.378	6,3
2014	537.345	420.361	73.667	5.180	5,5
2015	672.241	479.741	176.138	6.070	6,1
2016	588.715	426.085	93.096	3.992	5,5
2017	630.820	441.573	130.917	2.080	5,5
2018	628.631	498.959	47.276	3.115	6,1
2019	836.524	514.640	209.109	2.850	6,3
2020	785.811	559.932	107.223	2.768	6,8
2021	799.844	554.284	110.209	1.277	6,6
2022	849.808	620.229	92.063	1.289	7,3

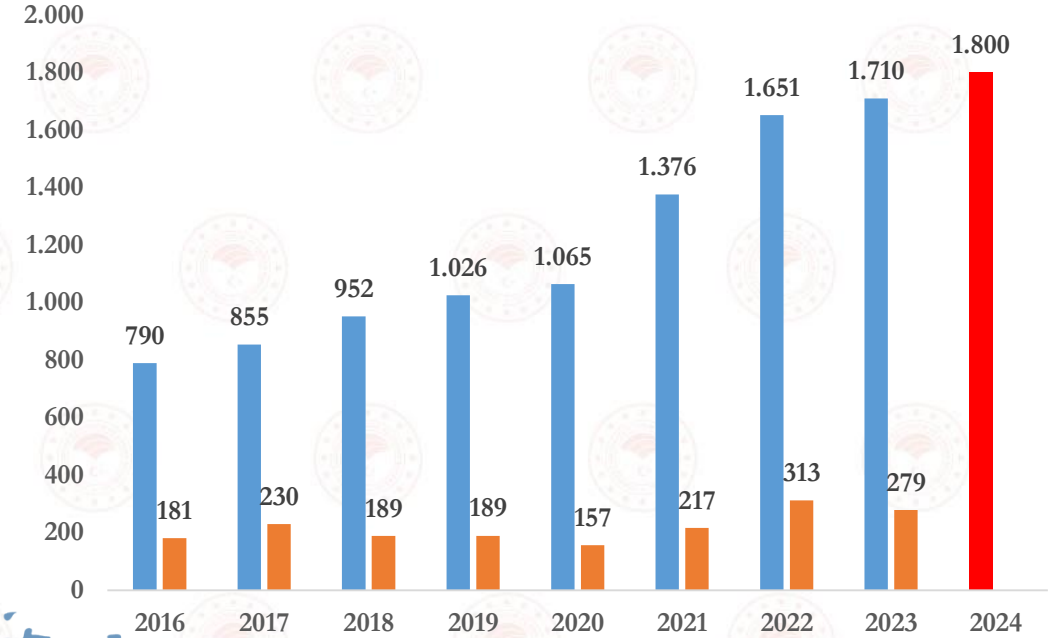

■ İhracat (Bin Ton) ■ İthalat (Bin Ton)

■ İhracat (Milyon USD) ■ İthalat (Milyon USD)

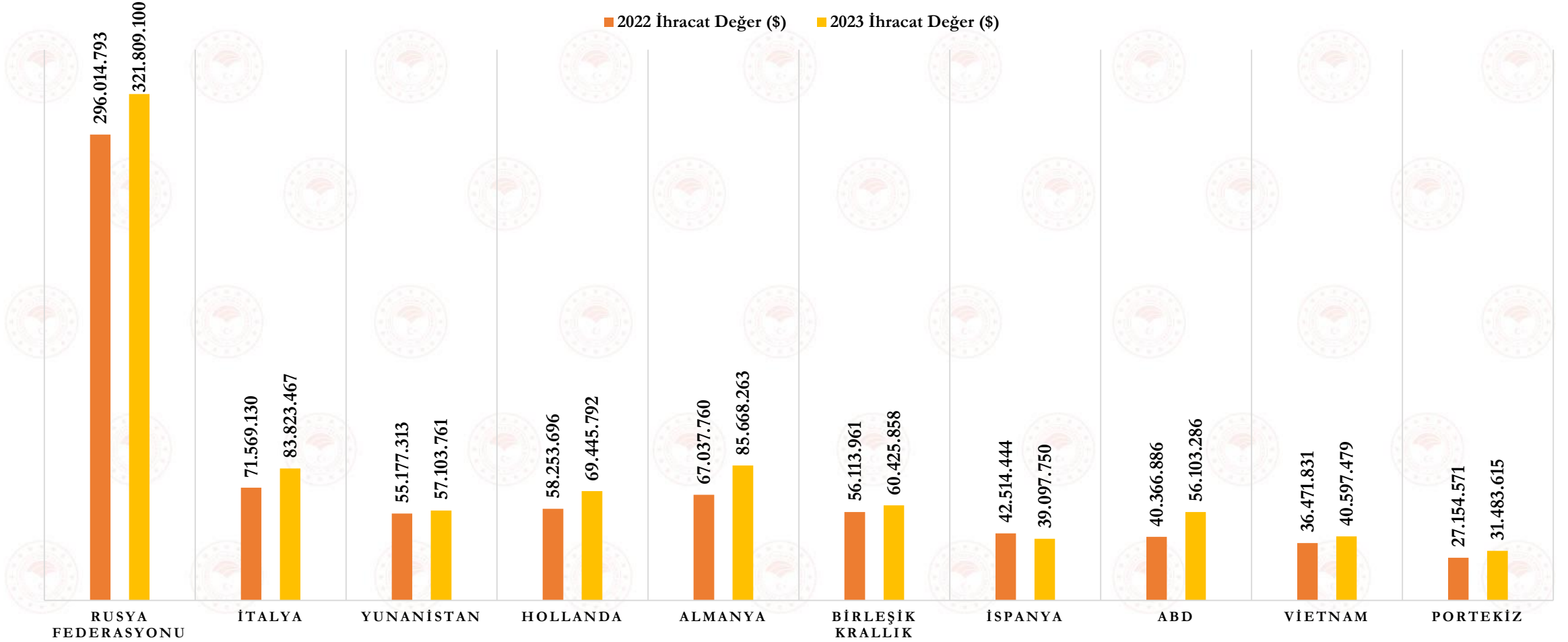

100 civarında ülkeye su ürünleri ihracatı

Yetiştiricilik İhracatımızın %40'ı AB Ülkelerine

2024 HEDEFİ

1,8 MİLYAR DOLAR

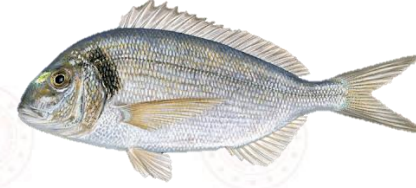
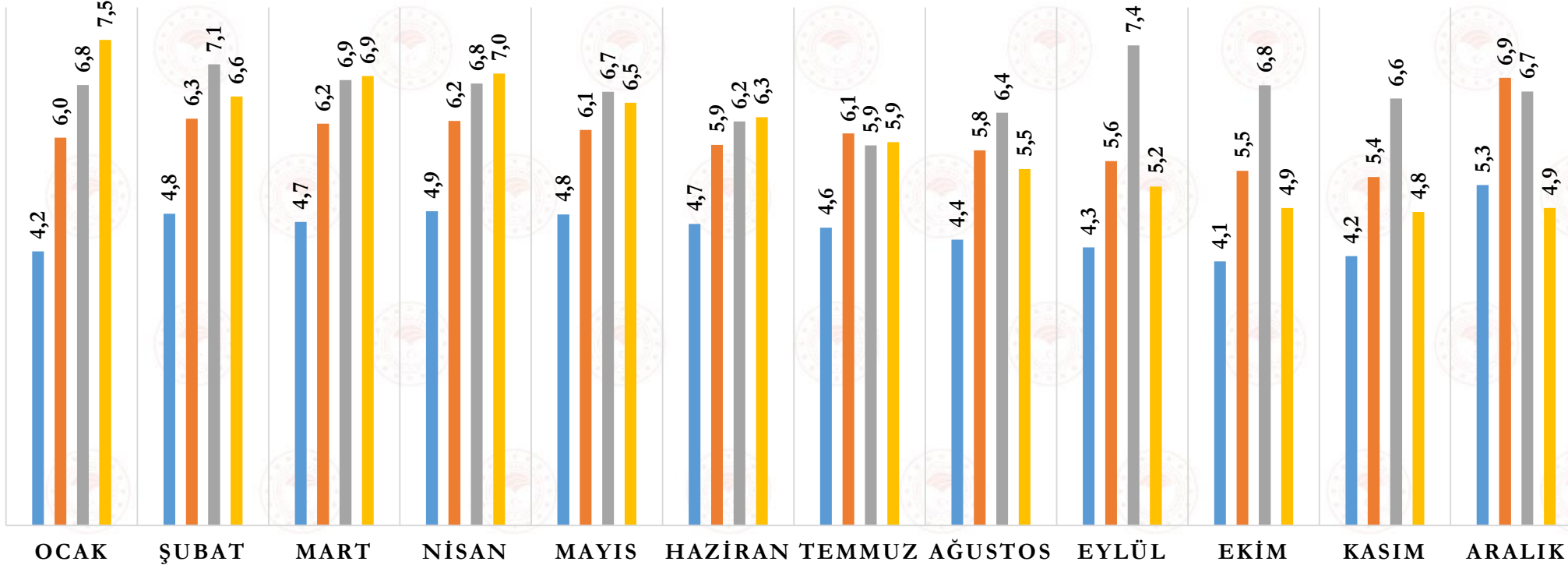

Su Ürünleri Yetiştiriciliği İhracat Verileri

2023 YILI ORTALAMA İHRACAT BİRİM FİYATI (\$/KG)

Çipura Levrek Alabalık Türk Somonu

Çipura

Levrek

Alabalık

Türk Somonu

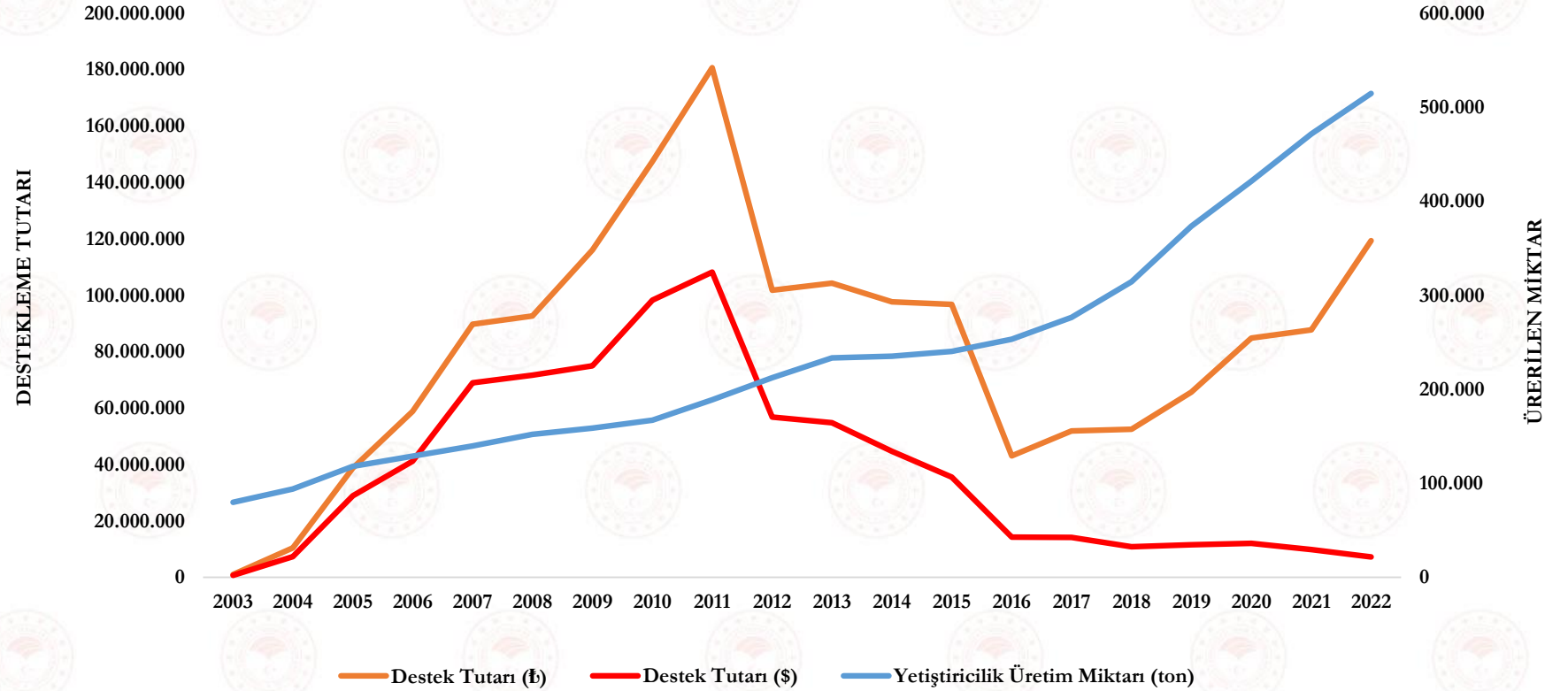

Su Ürünleri Yetiştiriciliği Desteklemeleri

YETİŞTİRİCİLİK DESTEKLEMELERİ 2023	
Alabalık	1,00 ₺/kg
Alabalık (0-50 ton/yıl)	1,50 ₺/kg
Alabalık (kg üstü)	1,50 ₺/kg
Sazan	1,50 ₺/kg
Midye	1,00 ₺/kg
Yeni Türler	3,00 ₺/kg
Toprak Havuz	2,00 ₺/kg
Damızlık Alabalık	60 ₺/adet
Kapalı Sistem	2,00 ₺/kg

YETİŞTİRİCİLİK DESTEĞİ (2003-2023)	1.641.725.606 *PBD 12.628.675.617
--	---

Yetiştiricilik Destek Tutar/Üretim Miktar İlişkisi

YETİŞTİRİCİLİK

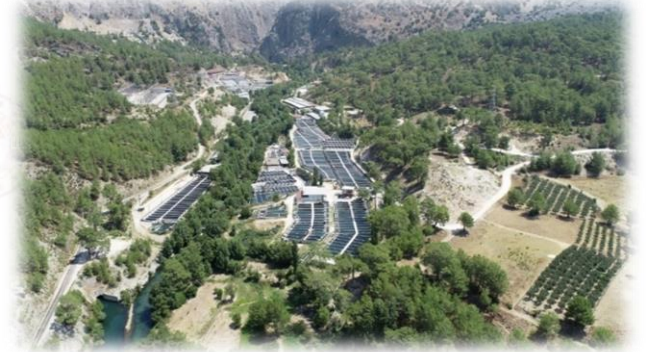
- Potansiyel alanlarının belirlenmesi
- Proje onayı
- Kiralama
- Ruhsatlandırma
- Destekleme
- Denetim
- Damızlık, yavru ve yumurta ithalat işlemleri

(1985)

(Günümüz)

Önceliklerimiz

- İklimle dayalı planlama,
- Kapalı devre su ürünleri yetiştiriciliği,
- Akuaponik, entegre multi trofik yetiştiricilik sistemleri,
- Çift Kabuklu Üretimi,
- Sıcaklık toleransı yüksek, düşük protein ihtiyacı olan türlerin yetiştiriciliği,
- Yem teknolojisi,
- Mikro alg ve su bitkileri yetiştiriciliği.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda Değişiklik

KANUN

SU ÜRÜNLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 7191

Kabul Tarihi: 6/11/2019

MADDE 1 – 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Su ürünleri ruhsat tezkereleri ve izinleri:

MADDE 3 – Ticari amaçlı su ürünleri avcılık faaliyetinde bulunacak gerçek ve tüzel kişiler ile ticari amaçlı su ürünleri avcılık ya da yetiştiricilik faaliyetinde kullanılacak gemiler ve diğer su vasıtaları için Tarım ve Orman Bakanlığından ruhsat tezkeresi veya izin alınması zorunludur.

Ruhsat tezkerelerinin veya izinlerin verilmesine, yenilenmesine, süresine, iptaline ve ruhsat kod numarasını gemiye yazılışına, türlerin avlanma miktarlarına, bölgesel avcılığa ve av araçlarına göre verilecek izinlere, amatör amaçlı avcılık faaliyetlerinde türlere, yerlere ve yöntemlere göre belirlenen esaslar dahilinde getirilecek sınırlamala veya ruhsata tabi olacaklar ile yerli ve yabancı uyruklu kişilerce yapılacak amatör avcılığa ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Tarım ve Orman Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Ruhsat tezkerelerinin veya izinlerin yetkililerce talep edilmesi halinde gösterilmesi zorunludur.

10/6/1946 tarihli ve 4922 sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.”

MADDE 2 – 1380 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 4** – Hazinesin veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan deniz ve içsularda veya bu yerlerden su alınarak karada yapılacak su ürünleri üretim tesislerinde veya bu alanları ıslah etmek suretiyle projeye dayalı olarak yapılacak su ürünleri yetiştiriciliği yatırımlarında, ihtiyaç duyulan su ve su alanları ile deniz ve içsulardaki su ürünleri istihsal hakkının kira yöntem ve teknik şartları, süreleri ve yıllık bedelleri, üretim yerlerinin özellikleri dikkate alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca tespit edilir. Bu yerler gerçek veya tüzel kişilere, gelirleri il özel idarelerine, il özel idareleri kaldırılan illerde ise yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına ait olmak üzere, **Tarım ve Orman Bakanlığınca kiraya verilebilir.** Bu yerlerden Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen alanlarda avcılık yoluyla istihsal hakkı, başkaları devredilmemesi şartıyla, öncelikle istihsalın yapılacağı yerde kurulan, üyeleri beş yıldan az olmamak üzere ürettiği bölgesinde ikamet eden, münhasıran su ürünleri istihsalı veya pazarlaması ile iştigal eden su ürünleri kooperatiflerini veya birliklerine, bunların kiralamaması halinde ise gerçek veya tüzel kişilere Tarım ve Orman Bakanlığınca kiralanabilir.

Beş yıldan fazla sürelerle yapılacak yatırımlarda ihtiyaç duyulacak karasal alanların kiralamaya izneleri bu maddede

FISHCap Projesi Kapsamında Gerçekleştirdiğimiz Aktiviteler

➤ Mersin Balığı Yetiştiriciliği

➤ Çift kabuklu üretimi
çalışmaları

➤ Karnivor balık türleri için alternatif balık yemleri ve makro alg yetiştiriciliği,

➤ Balık tüketiminin özendirilmesi

Eurofish Kapsamında Gerçekleştirdiğimiz Aktiviteler

➤ Eurofish Dergisi

➤ Danimarka Kabuklu Su Ürünleri Araştırma Merkezine teknik ziyaret

➤ Fransa istiridye çiftlikleri teknik ziyaret

➤ Uluslar arası fuarlara katılım

Türk Balığı Gardaş Sofrasında

- 18 Mayıs 2022 tarihinde 15. Uluslararası Bakü Tarım Fuarı'

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

100
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Balık Tüketimi

4 mevsim
balık
her yaşta
sağlık

- Zorunlu teknik personel istihdamı üreticilerin faydasına olacak şekilde tekrar güncellendi.

"Yetiştiricilik tesisleri, proje kapasitelerine göre, su ürünleri konusunda eğitim veren en az 4 yıllık Fakülte mezunu veya su ürünleri yetiştiriciliği konusunda kamuda en az 5 (beş) yıl görev yapmış teknik eleman istihdam edeceklerdir. Buna göre; 100-500 ton/yıl için en az 1, 501-1000 ton/yıl en az 2, 1.001 ton/yıl ve üzeri tesislerde en az 3 teknik eleman, Çift kabuklu yetiştiriciliği tesisleri 1.000 ton/yıl ve üzeri için en az 1, kapasitesi 2.000.000 adet/yıl ve üzeri üretim yapan kuluçkahaneler ise en az 1 teknik eleman istihdam edecektir.

- Nakil belgesi düzenleme yetkisi üreticilere verildi.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Su Ürünleri Yetiştiriciliği Kaynak Yönetimi **Satış Bildirimi** Yardım Sistem Yönetimi

Diğer İşlemler

Mesaj Gönder 0

Duyurular 0

Nakil/Menşe Belgesi Listeleme
Nakil/Menşe Belgesi Ekle
Satış Bildirim Listesi
Tür Bazlı Nakil Raporu
Nakil Belgesi Listesi Raporu

Midye Kuluçkahanesi Yapımı Projesi

- Bandırma Koyunculuk Araştırma Enstitüsü
- 10.000.000 adet/yıl midye yavrusu,
- 5.000.000 adet/yıl istiridye yavrusu
- Depurasyon ünitesi 50 ton/gün

SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM PLANLAMASINDA

Ülke ihtiyaçları
doğrultusunda stratejik
önem (ekonomik veya
ekolojik) arz eden türlerin
belirlenmesi

Koruma ve kullanma
dengesi gözetilerek tür ve
il/bölgelere göre ideal
üretim miktarlarının
belirlenmesi

Arz-talep dengesi dikkate
alınarak, gıda güvenliğinin
ve fiyat istikrarının
sağlanması

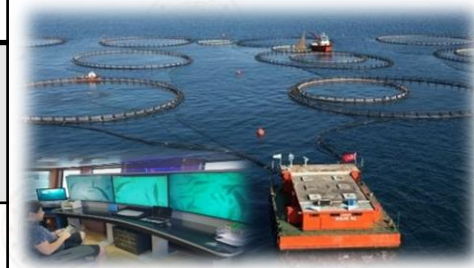

Sürdürülebilir su ürünleri
yönetimi

SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM PLANLAMASINDA

YETİŞTİRİCİK TÜRLERİ	PLANLAMA KAPSAMINA ALINMA GEREKÇESİ
 Levrek	Ülkemizin önemli yetiştiricilik ürünleri arasında yer alan levrek ihracatımız açısından stratejik öneme sahip olup bu türlerin üretimi planlı ve sürdürülebilir şekilde devam etmesi büyük önem arz etmektedir.
 Çipura	Ülkemizin önemli yetiştiricilik ürünleri arasında yer alan çipura ihracatımız açısından stratejik öneme sahip olup bu türlerin üretimi planlı ve sürdürülebilir şekilde devam etmesi büyük önem arz etmektedir.
 Türk Somonu	Üretim için çok talep olması, arz fazlası riski bulunması, İhracat birim değer kaybı.
 Akdeniz Midyesi	Üretim için çok talep olması, ileride arz fazlası riski bulunması, Yetiştiricilikte ürün çeşitliliği açısından önemli türlerden olması, Gıda güvenilirliği açısından kontrollü üretimine ihtiyaç olması.

- Madde 1. Dayanak
Madde 2. Sözleşmenin Tarafları
Madde 3. Taraflara İlişkin Bilgiler
Madde 4. Sözleşme Konusu İşin Tanımı ve Kapsamı
Madde 5. Ürünün Alım Fiyatı
Madde 6. Üretime İlişkin Yükümlülükler
Madde 7. Teknik Destek
Madde 8. Üretim Yeri Kontrolü
Madde 9. Sağlanacak Nakdi/Ayni Avanslar ve Mahsuplaşma
Madde 10. Hasat, Alım Yeri ve Teslimat
Madde 11. Hatalı Ürün
Madde 12. Fesih Koşulları, Vazgeçme ve Sözleşmenin Yürürlükten Kaldırılması
Madde 13. Mücbir Sebeplerle Sözleşmenin Askıya Alınması veya Feshi
Madde 14. Ürünün Teslim Edilmemesi/ Alınmaması
Madde 15. Ödemeye İlişkin Yükümlülükler
Madde 16. Sigorta
Madde 17. Gizlilik
Madde 18. Anlaşmazlık Durumu
Madde 19. Özel hükümler
Madde 20. Yürürlük ve Sözleşmenin Geçerlilik Süresi
Madde 21. Sözleşmenin İmzalanması

SÖZLEŞMELİ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Personel İletişim Rehberi ...	Sözleşmeli Üretim	BAĞIS
Denizlerimizde Hava	Ağım Kayboldu	Yakıt Alım Sorgulama
Eurofish Magazine Dergisi ...	BSGM Tanıtım	Başvuru ve Şikayetler

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ TİP SÖZLEŞMESİ

SÖZLEŞMELİ¹ ÜRETİM SÖZLEŞMESİ

(Bu Sözleşme, her bir tür için ayrı ayrı düzenlenir. Farklı türler tek sözleşmede birleştirilemez.)

Madde 1. Dayanak

1.1. Bu sözleşme, 5488 Sayılı Tarım Kanunu, 15/9/2023 tarihli ve 32310 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sözleşmeli Üretim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanmıştır.

Madde 2. Sözleşmenin Tarafları

2.1. Bu sözleşme;² (bundan sonra "Alıcı" olarak anılacaktır) ile³ (bundan sonra "Üretici" olarak anılacaktır) arasında 3 nüsha olarak Bakanlık tip sözleşmesine uygun olarak hazırlanmış ve imzalanmıştır. Tarafların/taflardan birinin tüzel kişilik olması durumunda sözleşmeyi imzalayanlara ait imza sirküleri ve/veya yetki belgeleri bu sözleşmenin Ek.1'inde yer almaktadır.

SÖZLEŞMELİ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİN AVANTAJLARI

ÜRETİCİ AÇISINDAN AVANTAJLARI

- Gelir ve pazar garantisi
- Ürün fiyatlarındaki belirsizlik riskine karşı koruma
- Girdi temininde alternatif
- Üretim ve yönetim yeteneklerinde gelişme

ALICI AÇISINDAN AVANTAJLARI

- Ürün fiyatlarındaki belirsizlik riskine karşı koruma
- İstenilen kalite ve miktarda ürüne ulaşılabilirlik

SÖZLEŞMELİ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ TİP SÖZLEŞMESİ İŞ AKIŞI

Düşük Faizli Tarımsal Kredi

ÜRETİM KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		FİNANSMAN ÜST LİMİTİ(TL)
	Yatırım Finansmanı	İşletme Finansmanı	
SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ	50	50	40.000.000
Planlı üretim	20	20	
Sözleşmeli üretim	-	15	
Su ürünleri yetiştirme	10	10	
Kadın çiftçi/girişimci ve/veya Genç çiftçi/girişimci (≤ 40 yaş)	15	15	
Yenilenebilir/atık enerji kullanımı	5	5	
Avcılık amaçlı gemi tam boyu 12 metreden küçük	10	10	
Av araçlarının markalanmış olması/Balıkçı Gemileri İzleme Sistemi bulunması	10	10	
Kooperatif ortağı/Birlik üyesi	10	10	
Organize tarım bölgesi yatırımları	15	15	
Birinci derecede tarımsal amaçlı örgüt	10	10	
TOPLAM	100	100	
TEMEL HAYVANSAL ÜRETİM			
300.000 TL'ye kadar olan krediler (300.000 TL dahil)	100	100	

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Organizasyonlar	Üyelik Tarihi
FAO	1948
GFCM	1954
OECD	1960
BSEC	1992
CITES	1996
ICCAT	2003
EUROFISH	2004
CACFish	2011

Birleşmiş Milletler
Gıda ve Tarım Örgütü

Akdeniz Genel Balıkçılık
Komisyonu

İktisadi İşbirliği ve
Gelişme Teşkilatı

Nesli Tehlike Altında Olan Yabani
Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası
Ticaretine İlişkin Sözleşme

Atlantik Ton Balıklarının Koruma
Uluslararası Komisyonu

Karadeniz Ekonomik
İşbirliği

Coral Research
& Development
Accelerator
Platform

G-20 Mercan Resifleri Platformu

Orta Asya ve Kafkaslar Bölgesel
Balıkçılık ve Su Ürünleri
Yetiştiriciliği Komisyonu

Avrupa Balıkçılık Teşkilatı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI